

Rijksarchief te Gent zoekt vrijwilligers

In 2015 verhuisden de dossiers oorlogsschade Oost-Vlaanderen WO II van Brussel naar het Rijksarchief te Gent. Het betreft een collectie van duizenden Oost-Vlaamse dossiers met een omvang van bijna 800 meter. Het Rijksarchief te Gent zoekt een tiental vrijwilligers om mee te helpen aan de ontsluiting van de dossiers oorlogsschade van private personen tijdens de Tweede Wereldoorlog. Een aantal vrijwilligers zijn momenteel reeds aan de slag met het opstellen van een index op naam van de eigenaar en de adresgegevens van elk onroerend goed dat werd beschadigd tijdens de Tweede Wereldoorlog. In de hoop schadevergoeding te krijgen, hebben de eigenaars hun goederen die tijdens de Tweede Wereldoorlog werden beschadigd nauwkeurig opgelijst en beschreven, met toevoeging van aankoopbewijzen, certificaten, plattegronden, prentkaarten en foto's. De documenten geven een beeld van de toestand van het bebouwd en onbebouwd onroerend goed, van de industriële en commerciële uitrustingsgoederen en van het landbouwareaal in het hele land. Voor iedere provincie en voor elke stad en elk dorp kan men straat per straat het uitzicht van destijds nauwkeurig reconstrueren. De inventaris van de schade aan onroerend en roerend bezit bevat ook heel wat details over verloren meubilair, beddengoed, vaatwerk, voedingswaren en familiesouvenirs. Het archief biedt ook heel wat nieuwe perspectieven voor de studie van de socio-economische en rurale geschiedenis, de krijgsgeschiedenis, de ecologische geschiedenis en de geschiedenis van de volksgezondheid, familie- en mentaliteitsgeschiedenis en natuurlijk ook voor heemkunde en genealogie. Meer informatie over deze dossiers kan je vinden op <http://www.arch.be/index.php?l=nl&m=nieuws&r=alle-nieuwsberichten&a=2015-01-08-de-oorlogsschadedossiers-van-de-tweede-wereldoorlog-een-goudmijn-voor-elke-archiegebruiker> Geïnteresseerd ? Neem dan contact op via Rijksarchief.Gent@arch.be

Aanwinsten van archieven van kerkfabrieken en parochies Oost-Vlaanderen 2014.

Sinds een paar jaar werken het bisdom Gent en het Rijksarchief te Gent intensief samen om de archieven van kerkfabrieken en parochies uit de 19de en 20^e eeuw te ontsluiten en te bewaren. Deze archieven worden opgespoord, geselecteerd en geïnventariseerd door Geert, Marc en Julien Van Bockstaele. Tientallen archieven vonden op deze manier hun weg naar het Rijksarchief te Gent. In 2015 werden de archieven van onderstaande kerkfabrieken en parochies naar het Rijksarchief te Gent overgebracht: Assenede, Bareldonk, Belzele, Berlare, Doornzele, Elsegem, Godveerdegem, Leden, Melsen,, Moregem, Ooike, Oordegem, Opstal, Outer-Herlinckhove, Overmere, Petegem-aan-de-Schelde, Sint-Amandsberg, Smetlede, Lebbecke, Uitbergen, Wanzele, Wieze, Wortegem, Zele-Heikant, Zelzate en Zonnegem. Dit project resulteerde ook in de verwerving van oud archief van de kerkfabrieken en parochies van Deurle, Morgem, Petegem-aan-de-Schelde, Zelzate en Overmere. Vooral het oud kerkarchief van Deurle bleek omvangrijk, met o.a. een status animarum uit 1745. In de leeszaal kan je de inventarissen raadplegen van deze archieven (reeks PAR). In het voorjaar van 2016 worden deze inventarissen online geplaatst. Let wel: voor het raadplegen van sommige stukken uit deze archieven jonger dan 100 jaar moet je over een schriftelijke toestemming van de voorzitter van de kerkfabriek of pastoor beschikken.

Collectie kaarten van onroerende goederen van de parochie Sint-Jacobs (17de-18de eeuw)

In 2015 ontving het Rijksarchief een collectie kaarten afkomstig uit de archieven van de Gentse Sint-Jacobskerk. Deze kaarten dateren uit de periode 1652-1784 en brengen het goederenbezit van deze instelling in beeld. In het archief zijn kaarten te vinden van goederen gelegen te Bavegem, Belsele, Boekhoute, Drongen, Lovendegem, Moerbeke-Waas, Oostakker, Ronsele, Sint-Gillis-Waas, Sint-Pieters-Aaigem, Vrasene en Waarschoot . Deze collectie wordt ontsloten door de 'Inventaris van het archief van de kerkfabriek en parochie Sint-Jacobs te Gent, met inbegrip van de parochiale instellingen (schenking 2015)' van Joke Verfaillie (Inventaris PAR 397 in de leeszaal).

Aanwinsten van archieven van notarissen (18de-20e eeuw)

Notarissen zijn wettelijk verplicht om hun archieven na 75 jaar over te dragen aan het Rijksarchief. In 2014 en 2015 werden onderstaande archieven van notarissen overgedragen: August Goeminne (Aalter, 1933-1937), Diomède De Coorebijter (Bassevelde, 1860-1900), Leon De Coorebijter (Bassevelde, 1900-1946), Petrus Van Leenput (Buggenhout, 1741), Roger Van Biesbrouck (Eeklo, 1933-1942), André Selschotter (Eeklo, 1942-1944), Jacques Devos (Eeklo, 1946-1952), Théodore Verstraten (Gavere, 1886-1888), Henri Verstraeten (1888-1929), Abel Verstraeten (Gavere, 1929-1934), René Hoste (Gent, 1953-1966), Georges Libbrecht (Gent, 1905-1921), Jules De Ruyver (Geraardsbergen, 1913-1948) Achilles Engels (Kaprijke, 1892-1918), Leon Engels (Kaprijke (1920-1932), Joannes Desirant (Meerbeke, 1771-1789), Albert Van Huffel (Nazareth, 1924-1956), Paul Van Huffel (Nazareth, 1956-1965) Joseph Van der Auwermeulen (Oostakker, 1886-1909), Pierre De Vaere (Oostakker, 1909-1924), Carlos Blomme (Oostakker, 1924-1933) en Arnold Vandersloten (Sint-Martens-Latem, 1949-1964). Enkel akten ouder dan 100 jaar zijn vrij raadpleegbaar. Om akten jonger dan 100 jaar te raadplegen is een schriftelijke toelating van een notaris vereist.

Aanwinsten van archieven van de provincie Oost-Vlaanderen (19de-20^e eeuw)

In 2015 werd door de provincie Oost-Vlaanderen gestart met de overdracht van archieven ouder dan 30 jaar aan het Rijksarchief. Onder de archieven die reeds werden overgedragen aan het Rijksarchief te Gent bevinden zich onder meer de archieven van de Oost-Vlaamse arrondissementscommissariaten van Aalst (1913-1987), Gent-Eeklo (1870-2006), Oudenaarde (1871-1992) en Sint-Niklaas-Dendermonde (1853-1999). Een opmerkelijk archiefbestand is het archief van Provinciale Commissie der Nationale Erkentelijkheid (1919-1955). Deze commissie behandelde aanvragen voor het verkrijgen van een ereteken voor 'vaderlandslievende daden' tijdens WO I en WO II. De inventarissen van deze archieven kan je raadplegen in de leeszaal (reeks PV).

Nieuwe toegangen op genealogische verzamelingen in het RA Gent.

In de toegangenreeks VZ (Verzamelingen) van het Rijksarchief te Gent werden recent twee nieuwe toevoegingen gerealiseerd. In toegang VZ45 wordt de verzameling doodsbrieven en bidprentjes van het voormalig Rijksarchief te Ronse ontsloten. De 31 pakken doodsbrieven 9 pakken bidprentjes uit de 19de en 20^e eeuw werden alfabetisch geordend. In toegang VZ44

worden 321 dossiers beschreven die werden samengesteld door Georges Hooreman (1903-1996). Deze dossiers zijn geordend op familienaam en bevatten aantekeningen uit bronnen, publicaties en briefwisseling. De collectie is een waardevolle bron voor genealogen met voorouders in zuid-Oost-Vlaanderen.

Publicaties van het Rijksarchief in de kijker

* Florian Mariage, *Bailli royal, seigneurs et communautés villageoises. Jeux en enjeux de pouvoirs en Tournais de la fin du XIVE à la fin du XVIe siècle*. Brussel, Algemeen Rijksarchief, 2015, 468 p.

Van de 14de tot de 16de eeuw was het Doornikse slechts een speldenknop op de kaart van het Franse Rijk, vanaf 1521 op die van de Nederlanden onder Keizer Karel. De streek van Doornik was een kleine, dichtbevolkte (+/- 15.000 inwoners in de 15de eeuw) grensprovincie, doorsneden met enclaves. Het Doornikse betekende weinig in de regionale achtsverhoudingen, waarin de bisschopszetel van Doornik zelf nochtans een belangrijke rol kreeg toebedeeld. De ongeveer zestig landelijke parochies waaruit het Doornikse bestond, werden vanaf 1383 ondergebracht in een koninklijk baljuwschap, dat vanaf dan fungeerde als bestuurlijk tussenniveau en in de provincie de meeste hoogheidsrechten (regalia) uitoefende. Toen het baljuwschap in 1383 werd ingesteld, kwam het in de hiërarchie boven de vroegere leen- en laathoven uit het Doornikse te staan. Het baljuwschap werd op zijn beurt overvleugeld door de provinciale Staten, die vanaf de 16de eeuw werden opgericht om voor de regering de directe belastingen te innen. Op lokaal niveau was de macht uitermate versnipperd over verschillende heerlijkheden, die beroep deden op sterk verschillende schepenbanken. De schepenbanken stonden in voor de dorpsgemeenschappen, waarvan de vaak summiere structuur onder de verantwoordelijkheid en het initiatief van een parochie viel. De verwevenheid van de feodale structuren in de Doornikse dorpen, maar ook het enorme politieke en economische overwicht van de stad Doornik en de sterke institutionele invloed vanuit Vlaanderen zorgden ervoor dat de verscheidenheid in de bestaande structuren werd bestendigd. De “moderne” Staat die opkwam vanaf het einde van de middeleeuwen erfde een groot deel van die vroegere feodale structuren. In het Doornikse werd de macht niet zozeer gecentraliseerd, dan wel gedeeld, en de concurrentie tussen de instellingen situeerde zich eerder op horizontaal dan op verticaal vlak. Op alle niveaus heerste een zekere dubbelzinnigheid en de instellingen speelden soepel in op die verwarrende omstandigheden. Nu eens beantwoordden ze aan de eisen van het centraal gezag. Dan weer trokken ze de kaart van plaatselijke machthebbers.

Deze eerste publicatie in de nieuwe reeks *Studies in Belgian History* vloeit voort uit de ‘grensoverschrijdende’ (UCL en universiteit Lille 3) doctoraatsverhandeling van Florian Mariage, tussen 2009 en 2013 gerealiseerd in het Rijksarchief te Doornik. De verhandeling werd in 2014 bekroond met de prijs Pro Civitate van de *Académie royale de Belgique*. Deze publicatie kan je bestellen of aankopen in het Rijksarchief te Gent (29,95 euro + verzendings- en administratiekosten).

* Tom Bervoets, *Inventaris van het archief van de officialiteit van het aartsbisdom Mechelen in het Aartsbisschoppelijke Archief te Mechelen, (1510) 1596-1796*. Brussel, Algemeen Rijksarchief, 2015.

Beschrijving van c. 1300 procesdossiers van geschillen beslecht voor de officialiteit van het aartsbisdom Mechelen van de 16de tot 18de eeuw wegens inbreuken op de kerkelijke wetgeving. Met index op plaats- en persoonsnamen. Vooral belangrijk voor het deel van Oost-Vlaanderen dat tot de Franse tijd deel uitmaakte van het aartsbisdom Mechelen. Het archief wordt bewaard in het Aartsbisschoppelijk Archief te Mechelen. Deze inventaris is gratis te downloaden op <http://webshop.arch.be/>

* Arnaud Charon, *Inventaire des archives du Ministère de l'Interieur. Dossiers de nomination des bourgemestres, 1919-1971*. Brussel, Algemeen Rijksarchief, 2015.

Inventaris van de dossiers van benoemingen van burgemeesters door de Minister van Binnenlandse Zaken. De dossiers vormen een zeer waardevolle bron voor de bestudering van het lokaal-politieke leven tijdens de 20e eeuw. De dossiers zijn geordend op naam van de gemeente. Het archief wordt bewaard in het Algemeen Rijksarchief te Brussel. Deze inventaris is gratis te downloaden op <http://webshop.arch.be/>

* Hippolye Bailly, *Inventaire des archives du Ministère de la Justice. Direction des Cultes et des Etablissements de bienfaisance. Bienfaisance, 1831-1881*. Brussel, Algemeen Rijksarchief, 2014.

Inventaris van het archief van het Ministerie van Justitie belast met het toezicht op openbare weldadigheid. Bevat tal van informatie en statistische gegevens over de armenzorg, de burelen van weldadigheid en hospitalen in Oost-Vlaanderen. Het archief wordt bewaard in het Algemeen Rijksarchief te Brussel. Deze inventaris is gratis te downloaden op <http://webshop.arch.be/>

* Valerie Gheysens, *Inventaris van het archief van het Ministerie van Financiën : Gewestelijke Directie Kadaster Oost-Vlaanderen : Reeks personeelsdossiers, 1863-1930*. Brussel, Algemeen Rijksarchief, 2015.

Het archief wordt bewaard in het Rijksarchief te Gent. Deze inventaris is gratis te downloaden op <http://webshop.arch.be/>